

La primacia de la política als EUA

La baralla entre Elon Musk i Donald Trump ha acaparat l'atenció mundial. Hi havia apostes de quant temps duraria l'aliança atesa la personalitat de tots dos. S'havia especulat molt, i encara és una opinió molt estesa, que l'administració republicana governava en nom de l'oligarquia tecnològica de la qual Musk és un exponent molt visible. La idea no és nova; Marx i Engels afirmaven al *Manifest comunista* del 1848 que el govern no era més que el consell d'administració dels interessos de la classe burgesa. Certament, ho podria semblar, donada la representació de líders empresarials del món digital (entre d'altres, Mark Zuckerberg de Meta, Sundar Pichai d'Alphabet, Jeff Bezos d'Amazon, Tim Cook d'Apple, Sam Altman d'Open AI, a part de Musk de Tesla) a la primera fila de la presa de possessió de Trump. Ja havien intentat acostar-se al poder polític, amb Zuckerberg canviant la política de moderació a la xarxa, Bezos evitant que el *Washington Post* avalés un candidat abans de les eleccions i Cook promettent grans inversions d'Apple als EUA. Segurament els semblava bé el programa d'aprimar el govern (excepte els subsidis a les seves empreses, molt importants per a Musk a Tesla, salvada amb un préstec de l'administració Obama, i a Space X) i a abaixar impostos. El pas de Musk pel govern, amb l'oficina DOGE per retallar despesa, ha estat catastròfic per als funcionaris acomiadats i per als receptors d'ajuda a tot el món a través de USAID, però també per als seus negocis, potser amb l'excepció de les dades privades que pot haver acumulat.

Cap d'ells va posar objeccions a la política proteccionista, amb elevats aranzels i crides a la producció autòctona. Ara bé, la realitat va ser que Tesla va perdre el que havia guanyat a la borsa amb la victòria republicana, que els aranzels proposats destruïen

XAVIER VIVES

PROFESSOR DE L'IESE

la cadena de producció d'Apple (de Cupertino a la Xina, de les més complexes i sofisticades del món) i que Amazon haurà de repercutir els aranzels en els productes que ven (per ara, i després de la queixa de la Casa Blanca, ha fet marxa enrere en la seva intenció d'informar els consumidors que les pujades de preus són pels aranzels). A més, Trump ha exigít a Apple que produeixi els iPhones als EUA malgrat que no hi ha els treballadors especialitzats per reproduir la cadena de producció. En tot cas, es trigaria anys a posar-la en marxa i el cost del telèfon augmentaria molt. Els gegants digitals viuen en un món global que Trump vol estroncar. No cal tenir un doctorat en economia per veure que Apple i Tesla sortiran perjudicades pels aranzels a la Xina, fins i tot després de l'acord anunciat fa pocs dies. La idea que Trump governa per a ells és avui ridícula. Això no vol dir que alguns dels líders empresarials no es pensessin, innocentment, que podrien controlar Trump, i altres que acostant-s'hi podrien minimitzar els danys.

Com s'ha demostrat moltes vegades, en un conflicte amb l'oligarquia qui

Els gegants digitals viuen en un món global que Trump vol estroncar. La idea que governa per a ells és avui ridícula

preval és el poder polític, i més si és autocràtic. Recordem els casos de Jack Ma, del gegant digital Alibaba (desaparegut per un temps després de criticar els reguladors a la Xina), i de Mikhaïl Khodorkovski (deu anys a la presó) i Borís Berezovski (exiliat i mort en circumstàncies fosques) a Rússia. El poder polític d'un gran país té la força, els recursos de l'estat i la regulació per condicionar una gran empresa internacional. Per exemple, el govern pot fer servir les autoritats de la competència, en teoria independents, per perjudicar o afavorir les plataformes digitals. La majoria tenen casos judicials pendents que poden acabar obligant-los a fer desinversions importants (com ara que Google es desfai del seu navegador Chrome). O més directament, com ha fet Trump amb Musk, amenaçar de retirar-los els subsidis o els contractes públics a les seves empreses.

La pregunta, però, és si el poder polític pot desafiar les lleis de l'economia. De fet, les pot condicionar però no revertir. Per exemple, pot frenar o modular la globalització, però no truncar-la. Si els EUA aturen el flux de talent que atrauen de tot el món, perjudicaran la seva pròpia innovació, i si aturen la immigració, els faltaran treballadors. El resultat del programa proteccionista seria un declivi econòmic massa important per ignorar-lo. Les cadenes de producció estan integrades mundialment, com la de l'iPhone i la dels xips. Fins i tot el desacoblament complet amb la Xina no és factible perquè provocaria una gran crisi als mateixos EUA. La gran qüestió és si s'intentaran resoldre els desequilibris macroeconòmics dels EUA –gran dèficit i deute públics– i les implicacions per al dòlar com a moneda de referència. De moment el pressupost "*big beautiful bill*" augmenta el dèficit, tal com ha denunciat Musk de manera estrident (dient que és una "*disgusting abomination*").